

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

בס"ד – מעודכן ז' תמוז תשפ"ה 3.7.25

חוזר מפמ"ר מחשבת ישראל ממ"ד לשנה"ל תשפ"ו

שלום רב למורי ומורות מחשבת ישראל היקרים,

מקצוע מחשבת ישראל הוא אחד המקצועות במסגרת תוכנית הברורות הגמישה במקצועות המורשת, החברה והרוח. אנו מסתכלים בסיפוק על מה שנעשה עד היום בכיתות ובבתי הספר בהוראת מחשבת ישראל, מתוך מסירות, העמקה והשקעה רבה שלכם מורי המקצוע. מטרת ההתחדשות היא התאמה של תכנית הלימודים, דרכי ההוראה וההערכה לאתגרי דורנו.

חוזר מפמ"ר שלפניכם מתייחס לכיתות י' י"א תשפ"ו, שיבחרו להיבחן במחשבת ישראל במסגרת תכנית הברורות הגמישה. בית ספר שיבחר להיבחן במקצוע אחר במסגרת הברורות הגמישה, ימשיך להיבחן במחשבת ישראל לפי התכנית הישנה. החוזר מתייחס באופן נפרד לנבחנים בתכנית הישנה: כיתות י', יא במבחן חיצוני וכיתות י"ב במבחן בית ספרי

אתם מוזמנים להיעזר בצוות ההדרכה המסור (רשימת המדריכים מצורפת בסוף החוזר) ובמקרה הצורך להיות איתי בקשר.

אשמח לעזור לכל בקשה.

באהבה רבה, הרב ד"ר יוחאי רודיק

מספר הטלפון הנייד שלי: 050-6283216

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

תוכן עניינים:

חלק א' - נושאים כלליים:

- 3.....מיקוד הלמידה לבגרות.
- 3.....תכנית תהל"ה.
- 3.....קובץ הוגי יהדות המזרח.
- 4.....תל"פים.
- 4.....סקר תכניות לימודים.
- 5.....עבודות גמר.
- 5.....פיתוח מקצועי.
- 6.....מערכת מצפן.
- 6.....הכוורת.
- 6.....סמלי השאלונים.
- 7.....חומרי למידה לחטיבות ביניים.
- 8.....שאלות עמ"ר.
- 8.....חלופות בהערכה.
- 8.....אוכלוסיות מיוחדות.
- 9.....נבחני משנה.
- 9.....השכלה כללית.
- 9.....תכנית לימודים למתגיירים.

חלק ב' – יחידות הלימוד

- 10.....יחידת אמונה וגאולה – מתווה ישן.
- 12.....יחידת אמונה וגאולה – מתווה בגרות גמישה.
- 16.....יחידות ההגבר.
- 18.....הנחיות למבחנים מותאמים.
- 19.....צוות ההדרכה.

חלק א' – נושאים כלליים

מיקוד הלמידה וחוקי המענה לבגרות :

חוקי המענה בשניפס תשפ"ה – תשפ"ו – תשפ"ז יהיו זהים וללא שינוי.

מיקוד הלמידה מתחשב באתגרים הלימודיים שעמדו בפני התלמידים בשנים האחרונות יחד עם רצון לשמור על רמת ואיכות תעודת הבגרות.

לפיכך: לנבחנים בתשפ"ו (מועדים חורף וקיץ) מיקוד הלמידה לבגרות יהיה באותו היקף כפי שהיה בתשפ"ה. להלן **מיקוד למידה** המצמצם חלק מהמקורות בתשפ"ו. בשנת תשפ"ז יבוטל מיקוד זה ונחזור ללמוד את כל המקורות בפרקים הנבחרים.

נושאי הלימוד בחוברת אמונה וגאולה לקראת הבגרות – בקישור הזה

תכנית תהל"ה (הוראה, למידה, הערכה)

חלק ניכר מההוראה בכיתה תלוי בהגדרת המטרות ובתכנון נכון. תכנית תהל"ה עשויה להיות בסיס שיעזור לנו לתכנן את הוראת כל אחת מהיחידות במחשבת ישראל בכיתות. התוכנית מצהירה על הכוונות שלנו מבחינת השאלות הגדולות, או הרעיונות הגדולים שסביבם נרצה ללמד ולבנות את המשימות, משך ההוראה, ודרך ההוראה והלמידה שבה נבחר לכל אחת מהיחידות. כדאי מאוד להתכנס בצוותי ההכנה לשנה הבאה, ולבנות את תכנית הלמידה לכל השנה, או לכל אחת מיחידות הלימוד. כמו כן חשוב מאוד להחליט על מטרות בתחום המיומנויות שנרצה ללמד בכל אחת מיחידות הלימוד. מצ"ב **מסמך ריק של תהל"ה** כבסיס לתכנון שלכם את תכנית ההוראה וההערכה (כדי שתוכלו לערוך את המסמך היכנסו ל"קובץ" "יצירת עותק" וכך יהיה לכם קובץ משלכם).

בקישור להלן הצעה של דוגמא לתוכנית תהל"ה

דוגמאות למיומנויות למידה כלליות ובמחשבת ישראל בפרט ניתן לראות: **במיפוי המיומנויות המפורט של משרד החינוך כאמור בסעיף הקודם, במפת האסטרטגיות של אגף א' במזכירות הפדגוגית ו sel חמ"ד**

קובץ הוגי יהדות המזרח

משרד החינוך ממשיך במדיניות יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). מטרת היישום הוא שכל תלמיד במערכת החינוך יכיר את הסיפור הישראלי השלם הכולל גם את העושר התרבותי, החברתי וההיסטורי של קהילות יהדות ספרד והמזרח. בשנת הלימודים תשפ"ב נמשיך בהעמקת יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). בתחום הדעת שלנו, באמצעות שילוב שאלות על הוגי יהדות המזרח בבחינות הבגרות.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

לכל המורים נשלח בשעתו קובץ הוגי יהדות המזרח (בהמשך להחלטות ועדת ביטון) הקובץ מכיל הוגים אלו:
הרב יהודה ליאון אשכנזי – ("מניטור"), הרב יוסף חיים מבגדאד – ("בן איש חי"), הרב אליהו בן אמוזג, הרב
בן ציון מאיר חי עוזיאל, הרב משה כלפון מסווגים לפי הפרקים השונים בספר. הקובץ נמצא באתר המפמ"ר
[בקישור](#).

תל"פים - תוכנות לניהול פדגוגי

החל משנת הלימודים תשפ"ו, כל מורה יתבקש להזין בתוכנת הניהול הפדגוגי הבית-ספרית (משו"ב או Smart School) את נושא הלימוד שנלמד בכל שיעור.

מהלך זה יבוצע כחלק מהמאמץ לשפר את תהליכי התכנון, ההוראה וההערכה בתחומי הדעת השונים הנלמדים בכיתה א' ועד יב'. תיעוד ההתקדמות בתוכנית הלימודים בתל"פ מהווה כלי מרכזי בניהול פדגוגי אפקטיבי.

עדכון שוטף של נושאי הלימוד והמיומנויות שנלמדו בכל שיעור, מתוך רשימה המבוססת על תוכנית הלימודים ועדכונים המפורסמים בחוזרי מפמ"ר ובמפגשי הפיתוח המקצועי הדיסיפלינארי, מאפשר למורה לנהל מעקב רציף ומסודר אחר ההתקדמות הכיתתית, לזהות פערים, ולהתאים את ההוראה לצרכים המשתנים של התלמידים.

בנוסף, התייעוד מאפשר שקיפות פדגוגית ושיתוף בין צוותי ההוראה, ומסייע בקבלת החלטות מושכלת על סמך תמונת מצב עדכנית ואחידה.

להרחבה על תכנית הברויות הגמישה באתר משרד החינוך

להצעות למערכי שיעור, הרחבה, מבחנים ומשימות בית ספריות באתר "מחשבת הלב"

באתר מחשבת הלב קיים גם מאגר מבחנים, בגרויות ומתכונות. המבחנים נועדו למורים בלבד (נא לא להעביר לתלמידים). ולכן כדי להיכנס אליהם יש צורך בסיסמה: מבחן1234, המאגר בקישור: [מאגר מבחנים](#).

ניתן לשלוח מבחנים שעשיתם לתלמידים לכתובת: israel.levinger@gmail.com, על מנת שיעלו לאתר לטובת כולם.

סקר תכניות לימודים :

תכניות הלימודים בכל מקצוע הן בסיס הלמידה לפיו צריכה להתנהל ההוראה וההכנה לקראת בחינוך הברויות.

תכניות הלימודים כוללות ידע, ערכים ומיומנויות - והן המצפן של כל תחום דעת, שנארג בחיבורים שלו עם תחומי דעת מקבילים וביחד הם מהווים את תשתית הידע הנדרש לכל שכבת גיל. בכדי לשפר את הרלוונטיות של תכניות הלימודים והתאמתן לתלמידים ומורים, אנו מבקשים להוציא סקר שיבדוק את השימושיות של התכנית ואת היותה בסיס הלמידה המרכזי. הסקר יצא החל מחודש מרץ 2026 אחת לשנה, על פלטפורמה מוגנת במערכת הסקרים הממשלתית, הוא יהיה אנונימי לחלוטין ויופץ בדרכי התקשורת של המפמ"ר עם המורים ואנו מבקשים מכולכם להשיב עליו.

עבודת גמר

עבודת הגמר היא עבודת מחקר לבגרות בהיקף 5 יח"ל בלבד. כתיבת עבודה זו היא הזדמנות ייחודית ללמידה עצמאית, רלוונטית, המביאה לידי ביטוי חוזקות וכישורים של התלמיד/ה. על רכז/ת עבודות הגמר חלה האחריות לידע את התלמידים על הזדמנות ייחודית זו, כמו גם להכיר את כל הנהלים וההנחיות הנוגעים למסלול זה - הן ההנחיות הכלליות להגשת עבודת גמר, כמפורט בפורטל עבודות הגמר ובהרחבה במידעון לשנת תשפ"ו, ובפרט את ההנחיות הייחודיות של תחום הדעת, ולוודא שהתלמיד/ה והמנחה האקדמית מודעים ופועלים על פי הנחיות ונהלים אלה.

ההנחיות עשויות להתעדכן מעת לעת, יש לשוב ולעיין בהן מדי שנה, ככל שישנם תלמידים המבקשים להגיש עבודת גמר. יודגש כי בית הספר הוא הגורם היחידי שאמון על הגשת תלמידיו לבגרות במסלול זה, גם כאשר התלמידים לוקחים חלק בתוכנית ייחודית להגשת עבודת גמר, הפועלת מחוץ לביה"ס.

חדש! החל משנת תשפ"ו תתווסף פרזנטציה למרכיבי ההערכה החיצונית של עבודת הגמר. שינוי זה חל על כל התלמידים שהצעתם אושרה בשנת תשפ"ה ואילך. הפרזנטציה היא הצגה **פנים אל פנים** של עיקרי הדברים מתוך העבודה על ידי התלמיד/ה ובפני 2 בוחנים (המערך קורא העבודה ומערך נוסף מאותו תחום).

בפרזנטציה יציג התלמיד את עיקרי עבודתו באופן תמציתי, ובתוך כך את שאלת המחקר, שיטת המחקר (המתודולוגיה), התוצאות והמסקנות הנגזרות. משך הפרזנטציה 7-10 דקות ולא יותר מכך. מטרתה העיקרית של הפרזנטציה היא לבחון ולהדגים את שליטת התלמיד בהיבטים שונים של עבודת הגמר שהכין, בדגש על הבחנה בין עיקר לטפל, ייצוג תמציתי ובהיר של ממצאים עיקריים, שימוש מושכל באמצעי המחשה, עמידה בלוחות זמנים והצגה שוטפת שבבסיסה הגיון רטורי לכיד.

לתשומת הלב - הפרזנטציה אינה שיחת ההגנה על העבודה, אלא מרכיב **חדש** בנוסף לשיחת ההגנה.

מרכיב	הערכת העבודה הכתובה	פרזנטציה	שיחת הגנה
משקל	60%	20%	20%

להלן הקישורים הרלוונטים בנושא עבודת הגמר:

1. הנחיות בתחומי הדעת - <https://pop.education.gov.il/final-projects/instructions>

2. פורטל עבודות הגמר - <https://pop.education.gov.il/final-projects>

פיתוח מקצועי

בתשפ"ו יתקיימו השתלמויות חדשות במסגרות הבאות: מערכת מצפן, למידת יחידות עצמאיות במסגרת ה"כוורת" (כמפורט בהמשך), השתלמויות מפמ"ר, איחוד מול ייחוד, השתלמויות מחוזיות ועוד. ההשתלמויות יעסקו בלמידה עצמאית ושיתופית ויתנו כלים להוראה בנתיב למידה מתחדשת. כמו כן תיפתח קהילת מורים

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

למורי ההגבר בתכנית הניסויית. המפמ"ר יעדכן על השתלמויות בתחום מחשבת ישראל דרך המייל של מורי מחשבת ישראל ודרך [קבוצת הווטסאפ](#). מורה שעדיין לא הצטרף לקבוצת המייל של מורי מחשבת ישראל מתבקש לעשות זאת בהקדם האפשרי באמצעות פניה למדריך ד"ר ישראל לוינגר, israel.levinger@gmail.com

מערכת מצפן

נפתחה מערכת מצפן, מערכת חדשה לניהול הפיתוח המקצועי. המערכת מחוברת למערכות ניהול ידע של המשרד ותאפשר תכנון וניהול תהליכי הפיתוח המקצועי מבוססי נתונים ומותאמים לצרכי בית הספר כארגון ועובד ההוראה כפרט.

ההרשמה של כל מורה לתהליכי הפיתוח המקצועי תהיה דרך פורטל עובדי הוראה במרחב פיתוח מקצועי והדרכה. עובד ההוראה ייכנס באמצעות ההזדהות אחידה, ויוצע לו מגוון אפשרויות הלמידה המותאמות לצרכיו, בהתאם למקצוע ההוראה, התפקיד והשיוך המוסדי.

הכוורת - על יסודי

רבים מכם וודאי מכירים כבר את הכוורת.

לאילו שטרם הכירו: הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב, 3 שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם (עם מלווה למידה מטעם הכוורת).

[בתשפ"ו תוכלו למצוא בכוורת 6 יחידות במחשבת ישראל](#) ועשרות רבות של יחידות העוסקות בהקניית מיומנויות הרלוונטיות למתווה הבגרות הגמישה. [לסרטון הסבר לחצו כאן](#)

[להתרשמות מהסביבה וצפייה בתכני מחשבת ישראל המתעדכנים לחצו כאן](#)

סמלי שאלונים מחשבת ישראל חמ"ד

סמל ראשי 038180

משימה מבוקרת (פרקים ראשון/ חמישי/ שביעי) 038111

אמונה וגאולה הערכה חלופית (נבדק על ידי המורה ומדווה בטופס 9545 מקוון, בתי ספר הזכאים לתשלום עבור חלופות ההערכה ימלאו טופס 9588 כמפורט בסעיף 6) 038183

הערכה חלופית של יחידת ההגבר (ייבדק על ידי המורה ומדווה בטופס 9545 מקווה) 038383

שאלון לרמת ההגבר לעולים. ידווה על טופס 9544 ידני (באישור המפמ"ר) 038384

יחידת הגבר לעולים בבתי ספר שאין להם הכרה בציון שנתי (ייבדק במרב"ד) 038372

בחינה חיצונית אמונה וגאולה 50% 038115 (מסלול בגרות גמישה)

בחינה חיצונית אמונה וגאולה לעולים חדשים 038114 (מסלול בגרות גמישה)

בחינה חיצונית אמונה וגאולה 70% 038181 (מסלול תכנית ישנה)

נבחני משנה אמונה וגאולה (מחליף את 038106) 038182

הגבר יחידה חיצונית (תורה ומצוות, תפילה וחגים, מחליפה את התוכנית הישנה) 038371

נבחני משנה הגבר יחידה חיצונית 038382

שותפי פיתוח 038158

אמונה וגאולה מבחן חיצוני לעולים 038184

אמונה וגאולה מבחן חיצוני לעולים בביה"ס ללא הכרה בציון שנתי 038172

עבודת חקר (ייבדק על ידי המורה וידווה בטופס 9588 מקווה) 038188

השכלה כללית בכיתה י' (ייבדק על ידי המורה וידווה בטופס 9545 מקווה) 02083

1 יח"ל מתגיירים 38161

חומרי למידה חדשים (תכנית ניסוי) לחטיבות הביניים

בשנת תשפ"ו יימשך הניסוי בחטיבות הביניים בלימוד חוברת "הארת הלב" שנכתבה בשיתוף עם "לב לדעת". החוברת עוסקת בנושא אמונה, תפילה וערכו של השיח המשותף, ומלווה באסטרטגיות למידה מגוונות ויפות שנועדו להפנים את חומרי הלמידה בלבבות התלמידים והתלמידות. [קישור לקובץ שיעור לדוגמא](#) המעוניינים להצטרף לתוכנית הניסוי בחטיבת הביניים יפנו למפמ"ר מחשבת ישראל הרב ד"ר יוחאי רודיק

yohairu@education.gov.il

שאלות עמ"ר (ערך, מעורבות ורלוונטיות)

בשנים האחרונות העמקנו את הדיון בשיעורים בנושא הערכים, המעורבות והרלוונטיות, הן בהוראה והן בהערכה. אנו מבקשים להמשיך במגמה זו גם בשנת תשפ"ו הן בשיח המשותף בשיעורים והן בשאלות עמ"ר במבחנים.

חלופות הערכה - שאלון: 038183

מגוון חלופות הערכה ומחווניים ניתן למצוא [בקישור](#).

דוגמאות לחלופות ההערכה ניתן לראות במצגת חלופות ההערכה שנשלחה בעבר ומופיעה באתר מפמ"ר מחשבת ישראל. אנו ממליצים לבנות את חלופת ההערכה בהתייעצות עם מדריך בית הספר. ביה"ס ישמור את תיק החלופות במשך 3 שנים לצורך בקרת אגף הבחינות. ציוני חלופת ההערכה יש לדווח בטופס 9545 מקוון לשאלון 038183 (כניסה דרך המנב"ס-נט). אין מגבלה מוגדרת למועד הדיווח וניתן לדווח גם אחרי הבחינה החיצונית.

שכר על הובלת חלופת הערכה או בדיקתה יינתן רק לחלופות הערכה **השקולות למטלת ביצוע**, לדוגמא: הכנת טקס, יצירת סרט, עבודת חקר. המאפיין חלופות אלו הוא ביצוע מורכב ועבודת שטח. **הערה חשובה**: כל מטלת ביצוע מהסוג הנ"ל ודומים לו חייבים להיות מלווים במחווין מדויק.

המורים הנ"ל המעוניינים בשכר על עבודתם ימלאו טופס 9588 על עבודת חקר. (מורים שהובילו חלופות הערכה ולא אמורים לקבל שכר ירשמו את הציון על טופס 9545)

שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית בתחומי הדעת

המזכירות הפדגוגית, המנהל הפדגוגי ומנהל חברה ונוער הפיצו מסמך משותף בנושא "שילוב המעורבות החברתית בחלופות בהערכה". המסמך נכתב כחלק מהתפיסה המערכתית לחינוך ערכי. השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה המשמעותית. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים.

התאמת התוכנית לאוכלוסיות מיוחדות

מבחן מותאם ומבחן עולים – מופיעים בהתייחס לכיתות י"א ולכיתות י"ב בהמשך.

מבחן בע"פ:

ציון המבחן בעל פה יירשם על טופס 9544 ובאחוזים בלבד. הוראות מפורטות בעניין הבוחנים בעל פה יתפרסמו על ידי אגף הבחינות. ציונים שנתיים יש לדווח באמצעות המנב"סנט ותכנות ההשלמה 24 שעות לפני קיום הבחינה.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

לרשותכם קישורים למסמכים המתייחסים למגוון האוכלוסיות:

[נהלים להתאמות בדרכי היבחנות](#)

[מסמך "יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב"](#)

[חוברת "מלקויות ללמידה- התוכנית המערכתית"](#)

[חוברת "מודל התגובה להתערבות"](#)

נבחני משנה

הערה חשובה: יש לבדוק בפרסומי אגף הבחינות את ההנחיות ביחס לנבחני משנה.

נבחנים אקסטרניים [סמל ראשי: 038180] – ביחידת אמונה וגאולה – שאלון 038182

בשנת תשפ"ו נבחני משנה ייבחנו על שאלון 038182 ויענו על **ארבעה פרקים בסה"כ**: שני פרקים ארוכים (ראשון, שלישי, רביעי, שישי במקום רק על פרק אחד כמו כולם, כיוון שחסרה להם חלופת הערכה), פרק שני – חובה, ופרק אחד קצר (הפרקים הקצרים: חמישי ושביעי). כמו כן, יש לעיין בחוברת "הוגי המזרח" הנמצאת באתר המפמ"ר ולהתייחס להוגה של הפרקים הנלמדים.

השכלה כללית לכתות י' – סמל שאלון 02083 ומדווח בטופס מקוון 9545

במהלך שלוש האחרונות למדו כ- 6000 תלמידים את יחידת הלימוד החדשה: **"חזון החמ"ד בראי מחשבת ישראל"** במסגרת השכלה כללית. יחידת הלימוד מופיעה באתר המפמ"ר. מדריך למורה בקישור הנ"ל. בתי ספר המעוניינים ללמוד את יחידת חזון החמ"ד בראי מחשבת ישראל מתבקשים ליצור קשר אישי עם המפמ"ר בנייד: 050-6283216.

בתי ספר המעוניינים ביחידת השכלה כללית שנבחרה בעבר על ידי בית הספר יוכלו להמשיך ביחידה זו. הערכת הלמידה להשכלה כללית תתבצע באמצעות חלופת הערכה. בית הספר יוכל ליזום חלופות הערכה נוספות ומגוונות על פי שיקול דעתו. חלופת ההערכה תיבדק על ידי המורה ותדווח בטופס 9545 מקוון.

תכנית לימודים במחשבת ישראל ממ"ד למתגיירים

סמל השאלון 1 יח"ל מתגיירים – 38161.

התוכנית מורכבת ממבחר הוגי דעות שנלקחו מהפרקים של יחידת הלימוד "אמונה וגאולה". בקישור: **תוכנית לימודים למתגיירים**. המקורות הותאמו לרמתם של המתגיירים ואף שומרים על רמה נאותה של המבחן, כראוי למבחן בגרות. עבור המתגיירים נבחרו בסך הכל 30 מקורות מתוך 180 מקורות שנמצאים בחוברת "אמונה וגאולה". כל אחד מהתלמידים חייב ללמוד במהלך שנת תשפ"ו את כל המקורות. המבחן יהיה מבחן מפמ"ר חיצוני.

להלן הנחיות אגף הבחינות לתלמידים מתגיירים :

- א. רשימת התלמידים הזכאים להיבחן במחשבת ישראל ממ"ד ברמת 1 יחידת לימוד, תיקבע על סמך אישור מנהל בית הספר ומפקח בית הספר.
- ב. שאלון המפמ"ר יהיה בחינה בכתב במועד הבחינה הרגיל שנקבע ע"י אגף הבחינות.
- ג. מחברות הבחינה יועברו אל המרב"ד לבדיקה חיצונית בהערכה אחת.
- ד. ההיבחנות בשאלון 38161 פוטרת את הנבחנים מהיבחנות במחשבת ישראל 1 יחידת לימוד (בשאלון הרגיל).

השתלמויות וימי עיון

במהלך שנה"ל תשפ"ו תתקיימנה בע"ה השתלמויות מקוונות בנושאים שונים ומגוונים. הודעה תישלח בהקדם. כולם מתבקשים להירשם להשתלמויות השונות כדי להעשיר את עולמם וידעוניהם וגם לקבל גמול...

חלק ב' – יחידות הלימוד

יחידת אמונה וגאולה [סמל ראשי: 038180]

יחידת "אמונה וגאולה" היא יחידת חובה בכל מוסדות החמ"ד. יחידה זו מתקיימת בני מתוויים :

- המתווה הישן (עבור בתי ספר שבחרו לעשות בגרות גמישה בתחום דעת אחר)
- מתווה הבגרות הגמישה

מתווה ישן – תשפ"ו (עבור בתי ספר שבחרו לעשות בגרות גמישה בתחום דעת אחר)

המתווה מורכב מבחינה חיצונית והערכה חלופית :

כיתות י"ב בשנת תשפ"ו ייבחנו במתווה הישן, אך בבגרות בית ספרית ולא חיצונית

1. בגרות חיצונית 038181

- בית הספר בוחר בסך הכל שלושה פרקים עליהם תערך בחינת הבגרות החיצונית :
- א. הפרק השני "אני מאמין".
 - ב. אחד מהפרקים הארוכים : ראשון / שלישי / רביעי / שישי.
 - ג. אחד מהפרקים הקצרים : חמישי / שביעי.

חוקי מענה : חלק ראשון 36 נקודות על פרק א / ג / ד / ו. יש להשיב על 2 שאלות מתוך 3. חלק שני – פרק שני. 48 נקודות על פרק שני. יש להשיב על 3 מתוך 4 שאלות. חלק שלישי – פרקים ה/ו. 16 נקודות. יש להשיב על שאלה אחת מתוך שתיים. את הבגרות החיצונית במתווה הישן ניתן לעשות רק בכיתות י"א תשפ"ו וי"ב תשפ"ז.

דגם בגרות במתווה הישן

2. הערכה חלופית

ההערכה החלופית מתבצעת על אחד מהפרקים הארוכים : ראשון/ שלישי/ רביעי/ שישי (אשר לא נבחרו לבגרות החיצונית) אשר נלמד בכיתה.

דוגמאות להערכה חלופית

הציון הסופי יכלול שקלול של ציון הבגרות החיצונית עם הציון השנתי (70%) ואת ציון חלופת ההערכה (30%).

עולים חדשים [סמל ראשי: 038180] - סמל שאלון: 038184

העולים החדשים ייבחנו על פרק שני (פרק חובה) ופרק נוסף ארוך בחלופת הערכה.

עולים חדשים שיבחנו במבחן המיוחד לעולים (שאלון 038184) ייבחנו על פרק שני (פרק חובה), ובנוסף לכך המורה ייתן להם ציון על פרק נוסף ארוך בחלופת הערכה כפי שיוסבר ב"מבנה המבחן" להלן.

תלמידים שהם עולים חדשים ואשר יבחנו במבחן הרגיל (שאלון 038180), יהיו זכאים לתוספת של 10 נקודות. במידת הצורך יש לוודא עם אגף הבחינות.

במסגרת המבחן העולים יענו, במידת הצורך, גם על שאלות המתייחסות להוגה דעות אחד המופיע בפרק השני בקובץ "הוגי יהדות המזרח" (ר' יוסף חיים מבגדאד – ה"בן איש חי) בקישור

מבנה המבחן לעולים מתואר בטבלה הנ"ל

השאלות במבחן לעולים חדשים תהיינה בסגנון הבגרויות הרגילות של השנים האחרונות ולכן אפשר בהחלט לתרגל שאלות עם התלמידים מבגרויות רגילות. הציון הסופי בבגרות עולים ייקבע כך: (מדווחים עבור העולים שני ציונים):

1. ציון הערכה חלופית (30%) כמו לשאר הכיתה שאלון 038183 בטופס 9545 המקוון.
2. ציון המבחן החיצוני (70%) [כאמור לעיל - יינתן לעולים ציון שנתי].

ההבדל בין שני המתווים ביחס לעולים חדשים:

במתווה הישן

חומר הלימוד של העולים החדשים הוא הפרק השני כפרק חובה לבגרות 70% ועוד פרק ארוך אחד לבחירה א/ג/ד/ו להערכה חלופית 30%.

במתווה החדש

בגרות חיצונית (שאלון 038114) 50% - פרק שני בלבד. יש לענות על 3 מתוך 5 שאלות.

הערכה חלופית 30% על פרק ארוך לבחירה ג/ד/ו

יחידת אמונה וגאולה לעולים בבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי (סמל ראשי: 038180)

שאלוני עולים לבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי, סמל שאלון: 038172, התלמידים יבחנו רק על הפרק השני (אני מאמין) ויענו על 5 שאלות מתוך 6 שאלות. עולים חדשים ברמת הגבר 038372 - ראו פירוט להלן.

מתווה הבגרות הגמישה תשפ"ו, לכיתות י' י"א

תכנית הבגרויות הגמישה התגבשה מתוך דיונים רבים אשר ניסו לשמר את הטוב הקיים ולבנות קומה נוספת. מקצוע מחשבת ישראל הוא מקצוע מכונן זהות. אנו מאמינים מאוד בתרומת לימוד המקורות, נכסי צאן הברזל של עם ישראל לתלמידנו, בשלב המכריע של התבגרותם. מטרת תכנית הבגרויות הגמישה היא להעביר למורים סמכויות רבות יותר הקשורות לניהול דרך ההוראה וההערכה.

אנו מתפללים שהתוכנית החדשה, תאפשר לכם לממש את החזון שהביא אתכם לבחור בהוראה. ומאמינים שנצליח לחנך את בנינו ובנותינו לערכים ולבסס את זהותם האמונית דרך מקורות הלימוד מתוך מעורבות ואחריות.

על מי חלה תכנית הבגרויות הגמישה בשנה הבאה?

בשנת תשפ"ו תחול התוכנית החדשה על כיתות י' י"א. ההמלצה היא לפרוס את לימוד מחשבת ישראל על פני כיתות י' וי"א (תשפ"ו – תשפ"ז). פריסה זו חשובה כיוון שהיא מאפשרת לנו להיות בשיח אמוני עם תלמידנו לאורך שנתיים לפחות בתקופת התיכון. הנהלת החמ"ד ומפמ"ר מחשבת ישראל מבקשים וממליצים לא להיבחן במבחן חיצוני בכיתה י' כדי לא לגרום להפסקת לימוד האמונה בגיל צעיר.

על פי הנחיית המזכירות הפדגוגית קיימת חובה להקצות שלוש שעות לפחות ללימוד ליחידת לימוד. **כיתות י"ב ימשיכו בתשפ"ו כרגיל לפי התוכנית הישנה של דרכי ההערכה כאמור בחלקו השני של החוזר.** (30% - הערכה חלופית, 70% - היבחנות בית ספרית ואירועי הערכה נוספים בהתאם להחלטת המורים).

תכנית הבגרות הגמישה מאפשרת שני נתיבים:

תכנית הבגרויות הגמישה ונתיב שותפי פיתוח. להלן פירוט הנתיבים:

1. תכנית הבגרויות הגמישה

שני המתווים כוללים את ההערכה החלופית

בתוכנית הבגרויות הגמישה בשכבת י, החל משנת תשפ"ו, יש להיבחן בתחום דעת אחד לפחות במתווה הגמיש. נתיב נש"ף (שותפי פיתוח, חלוצי הערכה ותמ"ר) איננו מחליף את חובת ההיבחנות בתחום דעת אחד לפחות במתווה הגמיש. דהיינו, איננו מחליף 50% בחינה, 20% משימות מבוקרות, 30% הערכה חלופית בתחום הדעת שבו בחרתם.

להלן מתווה הבגרות הגמישה:

1. **חטיבה ראשונה** – בגרות חיצונית 50% סמל שאלון: 038-115 חטיבה זו תכלול את הפרק השני ואחד מהפרקים הארוכים: שלישי/רביעי/שישי.

חוקי מענה: חלק ראשון: 40 נקודות. יש לבחור נושא (פרק) אחד ולהשיב על 2 מתוך 3 שאלות. חלק שני: 60 נקודות. הפרק השני "אני מאמין". יש להשיב על 3 מתוך 4 שאלות.

דגם בחינה מתווה חדש

2. **חטיבה שנייה** – משימה מבוקרת 20% - חטיבה זו תתייחס לאחד הפרקים: ראשון/חמישי/שביעי. (ניתן לאחד בין פרקים).

המורה יבחר משימה מבוקרת אחת מתוך **מאגר משימות שיציע המפמ"ר**.

המשימות המבוקרות במחשבת ישראל הן:

משימות שיתופיות - עיתון שיתופי, כתיבת נייר עמדה, הסכת (פודקאסט)

משימות אישיות - תוצר יצירתי, עיתון אישי

תיתן תמיכה מלאה בביצוע המתווה ויישומו וכן בשימוש במערכת באמצעות המוקד של המשרד *551, בהשתלמויות מפמ"ר וע"י המדריכים.

ביצוע המתווה

המשימות תתבצענה במערכת סקיילס:

בחודשים האחרונים פותחה עבורכם מערכת ייעודית לצורך עבודה על המשימות והגשתן. המערכת מותאמת באופן מלא לצורכי הוראת המשימות, ביצוען והערכתן.

בקרה ומשוב:

מתוך רצון לשמור על שוויוניות וסטנדרטיזציה, אגף הבחינות ידגום מכל כיתה מספר משימות לצורכי בקרה ומשוב.

המשימות המבוקרות מציגות תבניות למטלות. חלק מהמשימות מיועדות לביצוע אישי וחלק קבוצתיות. המורה מחליט על איזה פרק להחיל את המשימה שבחר – א/ה / ז. למשימות אלו מחוון בדיקה. התלמידים יבצעו את המשימה בפלטפורמה הדיגיטלית. משרד החינוך יבדוק מדגם מתוך המשימות. מטרת המשימות, היא לגוון את דרכי ההערכה, אך גם את דרכי ההוראה. מדובר בהערכות מעצבות, שאינן רק מעריכות את ידיעת החומר, אלא מהוות חלק מתהליך הלמידה עצמו.

לרשותכם מסמך העשוי לסייע לכם להחיל את המשימה המבוקרת על התוכן שבו תבחרו משלב בחירת המשימה ועד להוראתה בכיתה:

מסמך להחלת משימה מבוקרת על תוכן נבחר

3. חטיבה שלישית – חלופת הערכה 30% - חלופת הערכה תתבצע אחד מהפרקים הארוכים: שליש/רביעי/שישי (ולא על פרק א').

אין לבחור את אותו פרק לשני אירועי הערכה.

תשפ"ו	
כיתות י' ו' י"א	
מתווה ישן	מתווה חדש
30% - הערכה חלופית	בכיתות י' תשפ"ו יש לבחור לפחות תחום דעת אחד במתווה זה
30% - הערכה חלופית	30% - הערכה חלופית
20% - משימה מבוקרת	20% - משימה מבוקרת
70% - בגרות חיצונית בכיתה י"א או י"ב	50% - בגרות חיצונית ניתן להיבחן בכיתות י', אך הנהלת החמ"ד ממליצה ומבקשת להיבחן החל מכיתה י"א
תכנית נש"ף (נתיב שותפי פיתוח) – ממשיכה כרגיל ומהווים 100% ציון בגרות.	

הערה חשובה: בשני המתווים תמשיך להתקיים חלופת הערכה והיא תהווה 30% מהציון הכללי של היחידה. 50 אחוזי הבגרות במתווה החדש הם של הבגרות החיצונית בלבד ללא ציון שנתי. בית הספר יוכל להחליט ש30 אחוזי הדיווח על ההערכה החלופית יוקדשו גם לתלמידאות, ולציון שנתי על ההכנה לבגרות. במקרה כזה, על בית הספר להגיש את ציוני ההערכה החלופית בשנה בה התלמידים ניגשים לבגרות.

פיתוח מיומנויות למידה במשימה המבוקרת

מטרת החינוך בישראל לטפח לומד בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח לאדם משכיל, למצות יכולותיו ולתרום לחברה. **תפיסת הלמידה המתחדשת 2030** מגדירה את שלוש-עשרה המיומנויות שחשוב להקנות לבוגרים שלנו.

תהליך העבודה על המשימות המבוקרות מזמן לכס, המורים, הזדמנות נפלאה להקנות לתלמידים ידע לצד מיומנויות. כל אחת מהמשימות מקנה לתלמידים, נוסף על המיומנויות האורייניות, מיומנויות רגשיות וחברתיות, כגון מודעות עצמית ותחושת מסוגלות, הכוונה עצמית ויכולת לעבוד בצוות.

שילוב בינה מלאכותית במשימות המבוקרות

במהלך השנה היינו קשובים לקולות השטח ולחוויות המשתמש במערכת. בהתאם לכך הוספנו חידושים ושיפורים בצד המורה ובצד התלמיד.

כניסתה של הבינה המלאכותית באה לידי ביטוי בעבודה ביקורתית של התלמיד מול המקורות ושימוש מושכל בכלי הבינה. כל אלו יקבלו ביטוי והתייחסות במחווים ובהנחיות לתלמיד. במהלך השנה ישולבו בוטים שונים שיסייעו לעבודת התלמיד ועבודת המורה. העידכונים וכן שימושים בבינה המלאכותית ילמדו במסגרת הפיתוח המקצועי של תחום הדעת.

לצפייה בכל העידכונים במערכת הברורות הגמישה

2. נתיב למידה שני: נתיב מורים שותפי פיתוח

נתיב זה מיועד למורים המעוניינים לבנות תכנית הוראה, למידה והערכה חדשנית המבוססת על תכנית הלימודים, אך ייחודית לבית הספר ושונה מהנתיבים המתוארים לעיל. **להרחבה על נתיב זה ועל הדרישות תוכלו לקרא בקישור זה**. הנתיב מבוסס על הידע והניסיון שהצטברו בתוכניות תמ"ר וחלוצי הערכה, אך השאיפה היא גם לפרוץ דרכים חדשות. מורים המעוניינים להצטרף למסלול זה בשנת תשפ"ז מוזמנים למלא את השאלון **בקישור זה** ולהציג את תוכניתם לאישור. (מועד ההצטרפות לתשפ"ו הסתיים). על מורים המשתתפים במסלול זה להסביר מדוע תוכניתם היא תוכנית פורצת דרך, מהם הערכים והמיומנויות שהם רוצים לקדם, האם ומדוע הם אינם יכולים לקיימה במסגרת הלימודים הרגילה ולהירשם להשתלמות בנושא לפני תחילת שנת הלימודים.

יחידות ההגבר [סמל ראשי: 038580]

סמל שאלון חיצוני - **038371** 30% מציון הברורות.

סמל הערכה חלופית – **038383** ידווח על טופס **9545** מקוון.

מבנה כולל של בחינות הבגרות ברמת הגבר

- 1 יח"ל - הציון של יחידת הספרות : (70% - מבחן הבגרות החיצוני ; 30% - ההערכה החלופית)
1 יח"ל — הציון של יחידת אמונה וגאולה : (70% - מבחן הבגרות החיצוני ; 30% - ההערכה החלופית)
3 יח"ל – רמת הגבר : (30% - מבחן הבגרות החיצוני ; 70% - שקלול ההערכות החלופיות על שתי היחידות הבית ספריות).

יחידת הגבר חדשה – תורה ומצוות

בארבע השנים האחרונות זכינו לקיים ניסוי שהשתתפו בו בתי ספר רבים ובדקנו במסגרת הניסוי את יחידת הלימוד החדשה 'תורה ומצוות'. יחידת לימוד זו מורכבת משלושה פרקים : חגים, תפילה ותורה ומצוות. **בע"ה** זכינו להצלחה רבה וחווה דעת טובות.

לשמחתנו, חומרי הלמידה החדשים ביחידת הגבר זו אושרו על ידי הגורמים המוסמכים.

החל משנת תשפ"ד יחידת ההגבר החדשה "תורה ומצוות" היא היחידה הבלעדית להיבחנות במסלול ההגבר.

לא ניתן יהיה להיבחן על תוכנית הלימודים הישנה לתלמידים ולתלמידות סדירים.

רשימת המקורות הנבחרים לשנת תשפ"ו תופיע באתר מחשבת הלב

בתי ספר המעוניינים להצטרף ליחידת ההגבר מתבקשים לפנות אל המפמ"ר. נייד : 050-6283216.

מבנה השאלון החיצוני של ההגבר – 038371 (יחידת תורה ומצוות)

תורה ומצוות	038371 (הגבר רגיל)	מותאם
2 שאלות מתוך 3 (18 נקודות לכל שאלה)	יש להשיב על 5 שאלות, ולא יותר משתי שאלות לכל פרק (20 נק' לכל שאלה)	
2 שאלות מתוך 3 (18 נקודות לכל שאלה)		
2 שאלות מתוך 3 (14 נקודות לכל שאלה)		

מבנה השאלון החיצוני של ההגבר – 038382 (לנבחני משנה)

להזכירכם : לא יהיו יותר שאלוני התוכנית הישנה (מקבילת ההגבר בעבר) 038108, 038106.

לאור העובדה שלא יהיו בקיץ שאלוני יחידה שנייה מהתוכנית הישנה 038106 נבחני המשנה שנבחנו בעבר בשאלון זה , ייבחנו בשאלון 038382 ויענו על 3 סוגיות ארוכות כפי שמפורט להלן.

הנבחן יענה על שלושת הסוגיות : תורה ומצוות, עם ישראל עם סגולה, בחירה והשגחה.

בסוגיית **תורה ומצוות**, הנבחן יענה על חמש שאלות, 7 נקודות לכל שאלה, סה"כ 35 נקודות.

בסוגיית **עם ישראל עם סגולה**, הנבחן יענה על חמש שאלות, 7 נקודות לכל שאלה, סה"כ 35 נקודות.

בסוגיית **בחירה והשגחה**, הנבחן יענה על חמש שאלות, 6 נקודות לכל שאלה, סה"כ 30 נקודות.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

לא תהיה הלימה בסוגיית "בחירה והשגחה" במסגרת ההגבר. המבחן יהיה על כל החוברות. בשתי הסוגיות האחרות, הארוכות יותר, ("תורה ומצוות" ו"עם ישראל עם סגולה") ההלימה תהיה כמו בשנים קודמות. ההלימה [נמצאת באתר](#).

חלופות הערכה – 038383 – יחידת הגבר

התלמיד יכתוב שתי חלופות הערכה במסגרת התוכנית הבית ספרית. ניתן לשלב מבחן פנימי במסגרת חלופות ההערכה. את ציוני חלופות ההערכה יש להזין על טופס 9545. מורים המעוניינים לקבל שכר על חלופת הערכה, תלמידיהם יעשו חלופת הערכה הכוללת עבודת שטח ומחקר, כגון: עבודת חקר, יצירת סרט, הכנת טקס – המאפיין יצירות אלו הוא ביצוע מורכב ועבודת שטח. יש להזין את הציון על טופס 9588.

עולים חדשים - רמת הגבר [סמל ראשי: 038340]

סמל השאלון לרמת ההגבר (עולים) 038384. תלמיד עולה חדש יבחן על שלושת הפרקים: תורה ומצוות, תפילה, חגים במתכונת מצומצמת לאור הורדת חלק מהמקורות.

מקורות נבחרים ללמידה לקראת בגרות תשפ"ו [לעולים חדשים נמצאים באתר המפמ"ר](#).

מבנה השאלון והניקוד זהים למבנה השאלון הרגיל (038371). אחרי התיעצות עם הגורמים הרלבנטיים במשרד החינוך התקבלה החלטה שלא תהיינה התאמות לעולים חדשים.

בתי ספר הנבחרים בהגבר הן במחשבת ישראל והן בספרות

תלמידים שירחיבו ללימודי הגבר בספרות ומחשבת ישראל (הגבר בשני המקצועות) - ילמדו: מקצוע אחד במבנה רגיל, משמע, יחידות החובה בספרות ומחשבת ישראל + 3 הגבר במקצוע המדובר. המקצוע השני יהיה תכנית ייחודית בתיאום עם אגף תוכניות ייחודיות. הבחירה מה ללמוד כתוכנית ייחודית ומה ללמוד כבגרות רגילה עם בחינות חיצוניות תישאר בידי הנהלת בית הספר.

הנחיות למבחנים מותאמים בשאלונים השונים:

מבחן מותאם בשאלון 038115:

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

שאלון חדש 038115 (50%)	מתווה ישן 038182/81 (70%)	
יש לענות על שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (40 נקודות)	שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (48 נקודות)	חלק ראשון
יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק שנבחר על ידי התלמידים (30 נקודות לכל שאלה)	יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק החובה (20 נקודות לכל שאלה)	חלק שני
-----	יש להשיב על שאלה אחת (12 נקודות)	חלק שלישי

מבחן מותאם בשאלון 038181:

עולים 038184	מותאם	038181 רגיל	
-----	שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (48 נקודות)	שתיים מתוך שלוש שאלות (18 נקודות לכל שאלה)	חלק ראשון
יש להשיב על ארבע מתוך חמש שאלות (אין מותאם לעולים)	יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק החובה (20 נקודות לכל שאלה)	שלוש מתוך ארבע שאלות (16 נקודות לכל שאלה)	חלק שני
	יש להשיב על שאלה אחת (12 נקודות)	אחת מתוך 2 (16 נקודות)	חלק שלישי

[רשימה ודרכי התקשרות עם מדריכי מחשבת ישראל](#)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על הוראת מחשבת ישראל

הערות חשובות לקראת שנת הלימודים תשפ"ו:

- א. כאמור לעיל בשנת תשפ"ו ההיבחנות בשאלון 038181 בכיתה י"ב תהיה היבחנות בית ספרית. כל המורים והמורות מחויבים לשמור על רמה נאותה ומכובדת של הלמידה, ההיבחנות וחלופות ההערכה.
- ב. מערך הפיקוח וההדרכה של מחשבת ישראל עומדים לרשות המורים בכל נושא וישתדלו בע"ה לשמור על קשר אישי עם כל אחד מהמורים.
- ג. כל המורים והמורות מתבקשים ללמוד עם התלמידים את קטעי המקורות השונים בתוך הספר ובשום אופן לא להסתפק רק בסיכומים לקראת הבגרות, משרד החינוך מחויב אך ורק לספר הלימוד "אמונה וגאולה" ולא לסיכומים, ככל שיהיו משובחים, המופצים בין כתלי בתי הספר. כל מורה ימצא את הדרך היעילה ביותר עבור תלמידיו להבנת והפנמת החומר הנלמד.

אנו מאחלים לכם לימוד פורה ומשמעותי

מעריכים את ההשקעה והמסירות של כולכם.

מאחלים לכל תלמידנו הצלחה במבחני הבגרות

ובעיקר בהפנמת הלמידה אל דרכם בחיים.

יוחאי רודיק וצוות ההדרכה